

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 24
din data de 20.01.2021

Dosar nr: 368/2020

Petiția nr: 3050/26.05.2020

Petentă: Asociația Mozaic LGBT

Reclamat:

Obiect: discriminare prin expresii injurioase la adresa unui bolnav de HIV

I. Numele, domiciliul și sediul părților

Numele și domiciliul petentei

1. Asociația Mozaic LGBT, cu sediul în București, str. Aleea Hobîța nr.6, sector 2

Numele și sediul reclamatului

2.

II. Obiect și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petentul reclamă faptul că, la data de 12 mai 2020, reclamatul a postat pe facebook o știre privind cazul unui polițist zgâriat de o persoană infectată cu HIV.

III. Citarea părților

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (în continuare O.G. nr. 137/2000), s-a îndeplinit procedura de citare.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

5. Prin petiția înregistrată la CNCD cu nr. 3050/26.05.2020, petenta reclamă faptul că, la data de 12 mai 2020, reclamatul a postat pe facebook o știre privind cazul unui polițist zgâriat de o persoană infectată cu HIV.

6. Textul publicat de reclamat este: „, *Revoltător! Un nenorocit bolnav de HIV a zgâriat duminică seara un polițist aflat în misiune. Agresorul i-a spus omului legii că vrea să îi dea și lui boala...Abia acum vine partea halucinantă! Procurorii care investighează cazul au decis că psihopatul bolnav de SIDA nu poate fi pus sub arest preventiv. Motivul: suferă de mai multe boli cronice, inclusiv diabet!*

Nu știu cine e procurorul de caz, dar voi afla doar pentru a-i spune că e ... (vă las pe fiecare să completați),,,.

7. Petanta solicită amendarea reclamatului și publicarea deciziei CNCD într-un cotidian de largă circulație.

Sușinerile reclamatului

8. -.

V. Motivele de fapt și de drept

9. Colegiul director reține că petenta reclamă faptul că, la data de 12 mai 2020, reclamatul a postat pe facebook o știre privind cazul unui polițist zgâriat de o persoană infectată cu HIV. 10. MozaiQ este o organizație comunitară care se adresează persoanelor LGBTQIA+ din România, propunându-și să dezvolte comunitatea LGBTQIA+ din România prin solidaritate și încredere reciprocă, rezultate din activitățile sociale, o prezență pe scena culturală alternativă, precum și o atenție deosebită acordată diverselor grupuri din comunitate: persoanele rome LGBTQIA+, persoanele trans, persoanele HIV+, lucrătorii sexuali, persoanele LGBTQIA+ aflate într-o situație socio-economică precară, persoanele cu abilități diferite, precum și seniorii și tinerii. Misiunea declarată a Asociației MOZAIQ LGBT este îmbunătățirea calității vieții persoanelor LGBTQIA+ din România, protejarea, susținerea și promovarea drepturilor și libertăților acestora.

11. Prin Decizia nr. 4546/27.11.2014 ICCJ a stabilit ca rețelele gen facebook reprezintă un spațiu public și nu privat chiar dacă este accesibil doar unui număr restrâns de persoane, iar simpla publicare a unui comentariu negativ la adresa cuiva poate da naștere unei acțiuni civile în daune.

Potrivit art.20 din Constituția României: “dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte”.

Libertatea de exprimare, ca principiu fundamental al statului de drept, presupune respectarea normelor de drept interne și internaționale care garantează tuturor persoanelor dreptul de a se manifesta potrivit propriilor opțiuni în relațiile cu ceilalți membri ai colectivității, cu condiția ca alți membri ai societății să nu fie lezați.

12. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile reclamatului, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

13. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

14. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

15. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența prevăzută de art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

16. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

17. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

18. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

19. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

20. În scopul de a determina dacă declarația obiect al prezentei sesizări constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de către partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

Obiectivul urmărit de reclamat

21. Obiectivul urmărit de reclamat este important: În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

22. Colegiul apreciază că, în speță, declarațiile părții reclamate nu generalizează, ci critică un comportament singular al unei persoane precum și măsurile luate de procuror în acel caz, fiind inevitabilă trimiterea la afecțiunea HIV în acel context.

Contextul în care a fost făcută afirmația

23. Afirmațiile făcute de către partea reclamată au fost făcute la data de 12 mai 2020, când a postat pe facebook o știre privind cazul unui polițist zgâriat de o persoană infectată cu HIV . Partea reclamată își exprimă propriile opinii legate de agresiunea suferită de un reprezentant al legii.

24. Partea reclamată este jurnalist și a pus problema în spațiul public a modului în care sunt tratați uneori polițiștii aflați în misiune și a modului în care sunt instrumentate unele cazuri de către procurori. Modul de exprimare este incisiv însă se referă la o situație viloentă în urma căreia un om al legii a fost agresat.

25. Astfel, Colegiul nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză nu s-a depășit sfera caracterului opinării referitor la o situație dificilă în care s-a aflat un polițist, neaducând atingere bolnavilor care suferă de afecțiunea HIV în general.

Modul în care au fost făcute afirmațiile

26. Colegiul director apreciază că exprimările folosite în cuprinsul postării nu sunt de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.

27. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se "hrănește" din libertatea de exprimare". (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este un jurnalist, opiniile formulate având un larg impact.

28. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu

scopul urmărit. O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul libertății de conștiință.

29. Reiterăm faptul că este esențial pentru jurnaliști ca, ca atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor.

Concluzii

30. Colegiul director, reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

31. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei,).

32. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că “libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K.,

Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K.).

Exprimarea unei opinii presupune, în concret, exprimarea unei judecăți de valoare, ceea ce are o importanță deosebită sub aspect probator, deoarece, așa cum a decis Curtea în jurisprudența sa -cauza De Haes et Gijssels c. Belgiei - (mai ales raportat la libertatea presei), exactitatea judecăților de valoare nu poate fi demonstrată așa cum pot fi demonstrate faptele concrete, iar a pretinde o asemenea probă ar duce inevitabil la o îngrădire nepermisă a libertății de opinie.

33. Garanția oferită jurnaliștilor de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, după cum a subliniat Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin jurisprudența sa (a se vedea

cauza Stângu și Scutelnicu împotriva României, par. 49 și 51), este subordonată condiției ca cei în cauză să acționeze cu bună credință, în sensul de a furniza informații exacte și demne de credit, cu respectarea deontologiei jurnalistice.

34. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice.

35. În speța de față nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată urmărind să sublinieze anumite aspecte apreciate ca negative în perceperea intervențiilor executate de polițiștii aflați în misiune.

36. Constituția României: Art. 30 - Libertatea de exprimare – prevede:

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile

37. Libertatea de exprimare este atât un drept în sine, cât și un drept absolut necesar pentru realizarea altor drepturi garantate de Convenție, cum ar fi dreptul la liberă asociere, fiind totodată un drept individual, parte a libertății spirituale a fiecărui individ, dar și un drept colectiv, ce permite comunicarea cu ceilalți semeni (Frederic Sudre, Drept internațional și European al drepturilor omului).

Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi și comunica informații ori idei, fără a exista limite frontaliere ori impuse de autoritățile publice.

38. Art. 70 din Codul civil prevede: „Dreptul la libera exprimare - (1) Orice persoană are dreptul la libera exprimare.”

Iar potrivit art. 75 alin. (2) C. civ.: „Exercitarea drepturilor și libertăților constituționale cu bunăcredință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în prezenta secțiune”.

Buna-credință în exercitarea drepturilor și libertăților constituționale se interpretează coroborat cu respectarea pactelor și a convențiilor internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența curților cu atribuții în verificarea respectării acestora, normă care este concordantă cu prevederile art. 20 din Constituție.

39. Declarația Universală a Drepturilor Omului stipulează, în Articolul 19 „Dreptul la libertatea opiniilor și exprimării”:

„Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.,,

40. În acest context, afirmațiile reclamatului nu întrunesc elementele constitutive ale faptei de discriminare potrivit dispozițiilor art.2 alin. 1 și art 15 din O.G 137/2000. Aceste afirmații nu generalizează, ci critică un comportament singular al unei persoane precum și măsurile luate de procuror în acel caz, fiind inevitabilă trimiterea la afecțiunea HIV în acel context. Reclamatul face referire doar la o persoană, nu la toate persoanele infectate cu HIV. Cuvântul „nenorocit„este utilizat doar referitor la persoana care a agresat agentul de poliție iar în relatarea speței era inevitabilă menționarea afecțiunii HIV întrucât gestul de a-l zgâria pe

polițist a fost savârșit cu intenția de a-l contamina. În plus, utilizarea expresiei „HIV”, are relevanță în necesitatea prevenirii răspândirii acestei boli deosebit de grave. Chiar dacă este făcută această refrire, accentul nu este pus pe afecțiunea HIV ci pe gestul grav, intenționat, de a-l zgâria pe polițist cu scopul îmbolnăvirii acestuia.

41. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de către partea reclamată, conținutul declarațiilor, contextul în care au avut loc, rolul în societate a persoanei, autor al afirmației, constatăm că în speță „nu este necesară într-o societate democratică” o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, afirmațiile încadrându-se în limitele libertății de exprimare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu cinci voturi pentru și două împotriva,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Se constată faptul că nu sunt întrunite condițiile pentru existența unei fapte de discriminare, potrivit art. 2 alin.1 și art.15 din O.G 137/2000, republicată (fapta se încadrează în limitele libertății de exprimare)
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților:
 - a). Asociația Mozaic LGBT, cu sediul în București, str. Aleea Hobița nr.6, sector 2 b).

VI. Modalitatea de plată a amenzii: Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 20.01.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, HORIA GRAMA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru și au participat online: LAZĂR MARIA – Membru, MARIA MOȚA – Membru, DIACONU ADRIAN – Membru, CLAUDIA POPA SORINA – Membru, CRISTIAN JURA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD

Data redactării: 20.01.2021

Redactată și motivată: M.M. și M.M

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.